

Kuukausiraportti - lokakuu 2023

2146/02.00.02/2023

Aluehallitus 30.11.2023 § 266

Lisätiedot	Talousjohtaja Ismo Rouvinen ismo.rouvinen@siunsote.fi Puh. 013 330 4506
Päätösehdotus	Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi: Aluehallitus merkitsee kuukausiraportin lokakuulta tiedokseen.
Päätös	Merkittiin tiedoksi.
Selostus	<p>Aluehallituksen hyväksymän talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaisesti toiminnan ja talouden toteutumista käsitellään kuukausittain raportointijohtoryhmässä sekä aluehallituksessa. Lisäksi taloudesta ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuosikatsauksilla aluevaltuustolle, aluehallitukselle ja tarkastuslautakunnalle.</p> <p>Osavuosikatsauksia tehdään kolme kertaa vuodessa; tammi-maaliskuun, tammi-kesäkuun ja tammi-syyskuun tiedoilla. Neljäs eli viimeinen raportti on tilinpäätös, joka kattaa koko vuoden seurannan.</p> <p>Talouden toteutumista on arvioitava kokonaisuutena ja aluehallitukselle laaditaan tulosennuste sekä katsaus strategisten mittareiden ja talouden tavoiteohjelman toteumasta kuukausiraportoinnin yhteydessä. Mikäli talousarvio uhkaa ylittyä, on ryhdyttävä toimenpiteisiin talousarviossa pysymiseksi. Toimialuejohtajat vastaavat johtamiensa alueiden talousarvioseurannan toteuttamisesta ja vastuutuksesta yhteisesti sovitun kuukausirytmityksen mukaisesti.</p> <p>Hyvinvointialueen strategiset mittarit (taulukko 1) on johdettu seitsemästä strategisesta tavoitteesta. Strategiset tavoitteet ovat samat kaikille toimialueille. Koska kaikkien strategisten tavoitteiden mittarit eivät sovellu sellaisinaan jokaiselle toimialueelle, toimialueet johtavat omat mitattavat tavoitteensa hyvinvointialueen mittaristosta. Kuluvalle vuodelle strategisten mittareiden toteuttamista on automatisoitu ja visualisointia uudistettu.</p> <p>Mittaristosta hyte-kerroin, tyhy-kyselyn johtamisen mittari sekä tulevaisuuteen katsovan päätöksenteon arviointi tehdään vain kerran vuodessa tilinpäätöksen yhteydessä. Muita mittareita seurataan kuukausittain osana kuukausiraporttia.</p> <p>Tavoitteenamme on, että monikanavainen palveluverkkomme vastaa väestön palvelutarvetta. Tämän mittarin osalta tavoitteena oli, että</p>

palveluverkkosuunnitelman päivittäminen on valmis kesäkuun 2023 loppuun mennessä. Aluevaltuusto hyväksyi palvelustrategian ja sen yhdessä myös palveluverkkosuunnitelman uudistamisen 22.6.2023, joten tämä tavoite on toteutunut.

Tavoitteenamme on, että palvelujen saatavuus, saavutettavuus ja oikea-aikaisuus paranevat vuoden 2023 aikana, jota seurataan palveluja tuottavien toimialueiden määrittämällä mittareilla. Hyvinvointialueitasolla toimialueiden mittareiden keskiarvo on 87,3 %, joka on tavoitetaso 80 % yläpuolella eli tämä tavoite on tällä hetkellä toteumassa. Tunnusluku on parantunut edellisestä kuukaudesta 1,7 prosenttiyksikköä. Vuoden 2024 talousarviossa on tärkeää huomioida lisäpanostukset palvelujen lakisääteisyys saavuttamiselle, mikä on syytä huomioida myös strategisen mittarin tavoitearvon asettamisessa.

Henkilöstöön liittyvistä tavoitteista pyrimme henkilöstön pitovoiman kasvattamiseen edellisvuodesta sekä työkykyisten päivien lisäämiseen. Henkilöstöön liittyvien tietojen valmistelua vaikeutti alkuvuoden aikana henkilöstötietojärjestelmän uudistaminen, missä sekä palvelukeskus että ohjelmistotoimittaja eivät onnistuneet odotetulla tavalla. Lokakuun tietojen perusteella näyttää, että vakituisen henkilöstön pitovoima olisi lisääntymässä, koska henkilöstön lähtövaihtuvuus on tavoitteen mukainen. Myös työkykyisten päivien määrä on tavoitteen mukaisesti lisääntymässä, koska sairauspoissaolot näyttäisivät vähentyneen lähes 13 % edellisestä vuodesta.

Tavoitteenamme on, että toimintamme on tuloksellista, laadukasta ja kustannusvaikuttavaa. Hyvinvointialueen rahoitusmallissa vuosikate on tunnusluku, jonka perusteella tulevien vuosien lainanottovaltuudet määritellään. Ensimmäisen toimintavuotemme tavoitteena on, että vuosikate on vähintään poistojen suuruinen, joka tarkoittaa 14,4 milj. euron tasoa. Tämän tason saavuttaminen mahdollistuisi vasta ylimääräisen kertaerän kohdentumisen myötä, jos alkuperäinen talousarvio toteutuisi muilta osin. Ensimmäinen valtion huhtikuussa tekemä arvio kertaerän suuruudesta Siun sotelle oli noin 42 milj. euroa. Tuo kertaerä koostui valtion siirtymätasauksen alenemisesta (85 milj. euroa -> 65 milj. euroa) sekä Pohjois-Karjalan laskennallisesta osuudesta valtion noin 600 milj. euron lisärahoitukseen. Tämä arvio kertaerän suuruudesta tarkentui 10.10. ja sen mukaan kertaerän suuruus tulee olemaan noin 43,8 milj. euroa, mutta sen arvioitua suuremmasta määrästä huolimatta talouskehitys näyttää siltä, että asetettu vuosikatetavoite ei tule toteutumaan.

Lokakuun tulosennuste (taulukko 2) on laadittu tiedossa olevien talousarviomuutostekijöiden sekä alkuvuoden toteuman perusteella. Tulosennusteeseen vaikuttaviin muutostekijöihin liittyen valtio on myöntänyt hyvinvointialueille 350 milj. euroa erillistä valtionavustusta toiminnan vakiinnuttamiseen. Pohjois-Karjalan osuus tästä valtionavustuksesta reilut 10,6 milj. euroa, jota on mahdollista käyttää vuoden 2025 loppuun saakka. Vuodelle 2023 tästä erästä on ennusteessa huomioitu vajaa kolmannes eli 3,3 milj. euroa. Muilta osin toimintatuotoissa ei ole merkittäviä muutoksia edelliseen kuukauteen verrattuna.

Valtionrahoituksessa on huomioitu lopullisen rahoituspäätöksen 0,9 milj. euron vähenemä sekä n. 43,8 milj. euron ylimääräinen kertaerä.

Toimintakuluissa tulosenusteeseen vaikuttavien muutostekijöiden suhteen merkittävin yksittäinen talouteen vaikuttava tekijä on yksityisten palvelutuottajien hoiva-asumiseen tekemät hintojen korotukset, joiden kustannusvaikutusten arvioidaan olevan vähintään 18 milj. euron luokkaa. Kokonaisuutena palvelujen ostojen arvioidaan ylittävän alkuperäinen talousarvio yli 70 milj. euroa ja muutettu talousarvio puolestaan olisi ylittymässä noin 59 milj. euroa. Tämä ylitys koostuu yksityisten palvelutuottajien hintojen korotuksesta sekä noin 40 milj. euron muusta lähinnä asiakaspalvelujen ostojen ylityksestä. Palvelujen ostojen alkuperäinen talousarvio on noin 40 milj. euroa edellisvuoden toteumaa pienempi, joten palvelujen ostojen liian tavoitteellinen talousarvio tulee ylittymään merkittävästi talouden tavoiteohjelman toteuttamisesta huolimatta.

Henkilöstökuluihin on tulossa ylimääräistä kasvupainetta arviolta noin 6,6 milj. euroa vientialojen palkankorotusten myötä, koska hyvinvointialueiden työntekijöiden palkkaratkaisu oli osittain kytketty vientialojen palkkaratkaisuun. Lisäksi pelastuslaitoksen työaikaneuvottelut poikkeusluvan mukaisesta työajasta ovat tuomassa noin 0,8 milj. euron ylimääräisen kustannusvaikutuksen talousarvioon nähden. Lääkärien virkaja työehtosopimuksen uusi palkkauksen uraporrasjärjestelmä kesken sopimuskauden on myös huomioitu henkilöstökulujen ennuusteessa, tämän arvioidaan aiheuttavan kustannusten nousua loppuvuoden aikana. Henkilöstön saatavuus on tällä hetkellä organisaation suurin haaste ja henkilöstökulujen alkuvuoden kehityksen perusteella näyttää, että muilta osin henkilöstökulut tulisivat alittumaan yli 12 milj. euroa. Kokonaisuutena henkilöstökulujen arvioidaan toteutuvan sekä talousarviota että muutettua talousarviota pienempinä. Lomapalkkavelan kasvua henkilöstökuluissa arvioidaan olevan noin 3 milj. euroa.

Materiaaliostoissa talousarvio näyttäisi osoittautuvan myös liian tavoitteelliseksi ja ylitystä tässä kulueräkokonaisuudessa arvioidaan tulevan noin 4 milj. euroa. Avustuksista varsinkin ikäihmisten palveluissa siirtymää palveluseteleistä palvelujen ostojen piiriin näyttäisi edelleen olevan. Muissa toimintakuluissa asumisen vuokraustoimintaan liittyen kustannuksia on toteutumassa arvioitua enemmän, tämä on samaan aikaan lisännyt myös muita toimintatuottoja. Avustukset näyttäisivät toteutuvan muutetun talousarvion mukaisesti.

Merkittävin muutos 3. osavuosikatsauksen tilanteeseen on tapahtunut vakuutusmaksuissa. Tapaturmavakuutuksiin on tietojemme mukaan tulossa aikaisemmilta vuosilta 0,8 milj. euron takautuva maksu ja potilasvakuutukseen puolestaan on tulossa 0,7 milj. euron kustannustasonousu talousarvioon verrattuna. Nämä erät eivät olleet tiedossa edellisessä osavuosikatsauksessa. Kun tiedossa olevat arviot sekä tulo- että menopuolen merkittävimmistä tekijöistä huomioidaan, hyvinvointialueen kuluva vuosi on muodostumassa alijäämäiseksi parhaillaan toteutuksessa olevasta talouden tavoiteohjelmasta huolimatta.

Lokakuun tietojen perusteella laaditun tuloslaskelmaennusteen mukaan kuluva vuosi olisi päätymässä noin 23 milj. euroa alijäämäiseksi, mikä tarkoittaa, että taloustilanne on pysynyt lähes edellisen kuukauden tasolla ilman vakuutusmaksuihin tulossa olevia muutoksia. Tulosennusteessa ei ole huomioitu parhaillaan menossa olevasta koronatilanteesta mahdollisesti aiheutuvia ylimääräisiä kustannuksia, jotka lisäävät epävarmuutta kuluvan vuoden talouden toteumalle sekä henkilöstön jaksamiselle. Ennusteessa ei ole myöskään huomioitu VM:n 24.11. mahdollisesti julkaistavaa ilmoitusta hyvinvointialueiden rahoituksen 7,1 milj. euron vähentämisestä 0,7 työntekijän henkilömitoituksen siirtymisen takia. Tämän vähennyksen toteutuessa Pohjois-Karjalan osuus valtionrahoituksen alenemisesta olisi n. 0,3 milj. euroa.

Talouden tavoiteohjelman avulla etsitään keinoja talousarviossa pysymiseksi. Kuluvan vuoden tavoiteohjelman koko on 26 milj. euroa. Toimialueet ovat valmistelleet toimenpiteitä TA23-kirjassa päätettyjen toimialuekohtaisten euromääräisten tavoitteiden mukaisesti. Lokakuun tietojen perusteella tehty tarkastelu osoittaa, että talouden tavoiteohjelmasta (taulukko 3) on toimialuejohtajien mukaan toteutuksessa 25,9 milj. euroa (lähes 100 %). Tulosennusteessa on arvioitu, että talouden tavoiteohjelma tulisi toteutumaan täysimääräisesti, koska aluevaltuuston päätös palveluverkosta on tehty 22.6.2023.